

DKRAN

JOHN MADDOX ROBERTS

SPQR IX

DETEKTIVNÍ ROMÁN

C. METELLUS KRÁSNE KLEOPATŘE?

PODLEHNE DECIUS

Z ANTICKÉHO ŘÍMA

PRINCEZNA A PIRÁTI

JOHN MADDOX ROBERTS

IX SPQR IX

PRINCEZNA A PIRÁTI

SPQR — senatus populusque romanus
tj. senát a lid římský

Princezna a piráti

SPQR IX

Copyright © 2005, 2012 by John Maddox Roberts

Translation © Petra Pachlová, 2011, 2012

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické)

Z anglického originálu *SPQR IX. The Princess and the Pirates*

přeložila Petra Pachlová

Redakce Tereza Kodlová

Obálka Vojtěch Domlátil

Sazba David Greguš (pdf)

Odpovědný redaktor elektronické verze Juan Zamora (epub, mobi)

Konverze do elektronické verze Marek Pečenka a David Greguš

Vydalo v roce 2012 nakladatelství

Dokorán s. r. o., Holečkova 9, Praha 5,

dokoran@dokoran.cz, <http://www.dokoran.cz>

(533. publikace, 68. elektronická, pdf)

(534. publikace, 69. elektronická, epub)

(535. publikace, 70. elektronická, mobi)

ISBN 978-80-7363-471-1 (pdf)

ISBN 978-80-7363-472-8 (epub)

ISBN 978-80-7363-473-5 (mobi)

Věnuji
Beth, mé princezně

Dovolte mi hned úvodem říct, že Kleopatra nebyla krásná. Pouze lidé přízemního myšlení a bez fantazie si myslí, že jen neskonale krásná a extravagantní žena mohla ulovit jak Julia Caesara, tak i Marka Antonia, nejmocnější Římany své doby. Je pravda, že oba muži měli smysl pro krásu a díky velké moci a bohatství si mohli vybírat mezi nádhernými ženami. Ale královna Egypta musela mít mnohem víc než jen pouhou krásu, aby očarovala ten párek starých válečníků, vyčerpaných veteránů z milostných tažení Venušiných i Martových vojenských.

Pochopitelně nebylo na škodu, že byla dědičkou pohádkově bohatého národa světa. Pro bohatství Egypta by mohl i ten nejnáročnější znalec krásných žen přehlédnout půl palce nosu navíc, oči posazené trošku moc u sebe, ustupující bradu či vyčnívající přední zuby, nebo, když o tom tak přemýšlím, třeba i nahrbená záda, křivé nohy a možná i lví obličej malomocných.

Ne že by Kleopatra byla ošklivá. Ani zdaleka. Byla docela pohledná. Jde o to, že vlastnosti, pro které ji význační muži milovali, nespočívaly jen v její fyzické kráse, ani v jejím ohromném bohatství. Prostý fakt byl ten, že každý normální muž, který se na několik minut ocitl v její přítomnosti, se do ní bezhlavě zamiloval, *pokud ona chtěla, aby to tak bylo*. Žádná žena nikdy neměla nad mužovými city větší moc. Ať už se jednalo o ohromnou vášeň, otcovskou lásku, psí věrnost nebo strach a rozechvění. Pokud to od vás Kleopatra chtěla, dostala to.

A láska ke Kleopatře se nepodobala poblouznění mladíka k nějaké vlnadné, hloupoučké dívčině. Když si Kleopatra přála, aby ji muž miloval, miloval ji tak, jako Paris Helenu, bezvýhradně, bez všech soudů a veškerého smyslu pro míru či mravnost. Jednalo se o vážnou nemoc, z níž ho ani bohové nemohli vyléčit.

Ale teď trochu předbíhám. To se stalo až po letech. Když jsem se s princeznou Kleopatrou setkal poprvé, byla ještě dítě, i když pozoruhodné. To bylo za konzulátu Metella Celera a Lucia Afrania, když jsem byl vyslancem na dvoře Ptolemaia Pištce v Alexandrii.

Podruhé se tak stalo o několik let později na Kypru.

„Proč se nemůžu ucházet o úřad prétora teď hned?“ ptal jsem se. „Celé dva roky jsem sloužil jako edil, což je neslýchané a za což mi obyvatelé Říma dluží nejen prétorát, ale tu nejlepší proprétorskou provincii na mapě. Všem se líbily moje hry, nechal jsem vyčistit stoky, opravil ulice, vymýtil korupci ve stavebnictví...“

„Zkrátka teď ještě na úřad prétora zapomeň,“ prohlásil otec, „protože pro příští volby už podporujeme své kandidáty, jak jsme se dohodli předtím, než bylo zřejmé, že se tvůj edilát o jeden rok prodlouží. A navíc občané vidí raději, když kandidáti na prétora stráví s legiemi mnohem víc času, než jakým se můžeš chlubit ty.“

„Jen se snažíš odkládat návrat do Galie,“ poznamenal Kretikus. Měl naprostou pravdu.

„A proč ne?“ namítl jsem. „Nikdo kromě Caesara z té války slávu nezíská. Když si přečtete jeho zprávy senátu, máte pocit, že tam na severu bojuje úplně sám.“

„Lidé nevyžadují slávu,“ řekl otec. „Vyžadují službu. Nesvěří

impérium muži, jenž ke své cti může připsat jen pět nebo šest let v legii pod zástavou s orlem.“

„Cicerona zvolili,“ zamumlal jsem.

„Cicero je nový člověk,“ ozval se můj příbuzný Nepos. „Dosáhl nejvyšších úřadů díky své pověsti právníka, a protože je nový. Od Metella lidé očekávají to, co jim příslušníci naší rodiny poskytují už celá staletí: schopnost vést je v senátu i na bitevním poli.“

Byla to, jak jste nejspíš poznali, rodinná porada. My Metellovci jsme se čas od času scházeli, abychom osnovali plány. Rádi jsme si o sobě mysleli, že představujeme největší mocenský blok v senátu a na lidových shromážděních, a vskutku jsme vládli nezanedbatelným množstvím hlasů, ačkoli moc Metellovců ustoupila z vrcholu v předchozí generaci, hned po Sullově diktatuře.

Kretikus si propletl prsty na svém pořádném břicho a pozorně se zahleděl na letící ptáky nad hlavou, jako kdyby pátral po nějakých znameních. Pak promluvil: „Jak se zdá, vskutku nezískáme zhola nic, když tě pošleme zpátky k Caesarovi.“

Moje politická tykadla se vztyčila a rozkmitala. „Chápu dobře, že nastal obrat v rodinné politice?“

„Všichni cítí, že Caesar má už takhle příliš velkou moc a slávu,“ prohlásil Nepos. Byl dlouholetým přívržencem Pompeia a Caesara nenáviděl. Jeho „všichni“ znamenalo většinu lidí z dobrého rodu. Caesar byl navzdory svému patricijskému původu ohromně oblíbený u prostých lidí, zatímco my Metellovci, ač plebejci, jsme se těšili přízni aristokratů.

„Přesto,“ ozval se otec, „je třeba vyřešit důležitou vojenskou záležitost, jež se netýká válčení s Galy. Záležitost, která se ti může přičíst k dobru, až se budeš ucházet o úřad prétora a po čase i o úřad konzula.“

„Bylo by skvělé přimět Parthy, aby vrátili zástavy s orly, které ukořistili při porážce Krassa,“ prohlásil jsem, „ale jelikož každý, kdo uzvedne meč, je momentálně v Galii, nechápu, jak já...“

„Zapomeň na válčení na zemi,“ skočil mi do řeči Kretikus. „Na Východě se znovu rozmohlo pirátství. Musí se potlačit, a to rychle.“

Začaly se mi ježit vlasy. „Námořní velení? Ale *duumvir* je imperiální jmenování a já jsem ještě nezastával...“

„Nebudeš *duumvir*,“ přerušil mě otec, „jen vrchní velitel flotily kutrů. Žádné trirémy, nic většího než liburny.“

Při představě námořního velení se mi stáhl žaludek. „Myslel jsem, že piráty rozdrtil Pompeius.“

„Nikdo nerozdrtí piráty o nic víc než bandity,“ obrátil se na mě Kretikus. „Pompeius zničil národ, který za starých časů ovládal moře. Jenže my se už nějakou dobu soustřeďujeme na Západ a toho využívá nová banda námořních gangsterů. Je čas, aby je někdo zlikvidoval, než si znovu vybudují celou flotilu.“

Neměl jsem moc času na přemýšlení. Musel jsem *něco* udělat a představa válčení v temných galských lesích byla nekonečně deprimující.

„Jedná se o velení přidělené lidovými shromážděními?“ zeptal jsem se rezignovaně a zvažoval hlasy.

„Jmenuje tě senát,“ řekl otec. „Ale jeden z našich tribunů návrh předloží před *consilium plebis* a tam ho bez obstrukcí schválí. Jsi oblíbený muž a Klodius je mrtvý. Bude ti připsáno ke cti, že sis zvolil nebezpečný a nevděčný úkol jako pronásledování pirátů místo příležitosti získat slávu a kořist v Galii.“

„Když mluvíme o kořisti...“ začal jsem.

„Jestli se ti podaří zjistit, kde ukrývají svůj poklad,“ ozval se Kretikus, „nu, jednalo by se o hezké gesto, kdybys jeho část vrátil právoplatným majitelům. Ve většině případů to pochopi-

telně nebude možné. Slušný příspěvek státní pokladně ti zajistí příznivé přijetí senátem. A kromě toho, proč by sis nepřilepšil?“

„Až se budeš ucházet o úřad préтора,“ prohlásil Nepos, „velice ti pomůže, když se postavíš vedle sloupu ozdobeného klouny lodí, jež jsi zajal.“ (Jednalo se o tradiční způsob, jak připomínat námořní vítězství.)

Vzdychl jsem. „Chci si s sebou vzít Tita Milona.“

Otec bouchl dlaní do stolu. „V žádném případě! Milo je ve vyhnanství. Je v nemilosti.“

„Býval veslařem ve flotile,“ namítl jsem. „Zná lodě a námořníky a nepotřeboval by žádné oficiální jmenování. Nesmírně by mi pomohl.“

„Pokud se bude držet dál od Říma, neměl by to být žádný problém,“ řekl Scipio. „A nejspíš bude vděčný za příležitost dostat se pryč od Fausty.“ To vyvolalo potutelné úsměvy. Můj starý přítel a jeho manželka patřili k poraženým. Ona byla dcerou diktátora a velká část Milonova kouzla v jejích očích spočívala v jeho neuvěřitelném vzestupu z pouličního gangstera až k úřadu préтора. Jeho stejně strmý pád si pochopitelně její obdiv získat nedokázal. Už měl na dosah konzulát a teď jen lelkoval na svém statku v Lanuviu.

„Tak to dopadne, když se dovolí spodině a lůze z ulice zapojit se do politiky,“ zavrčel otec, který sám ochraňoval spoustu takových mužů a pomohl jim, když se mu to politicky hodilo. Koneckonců *někdo* musí dělat nečistou práci za aristokraty, kteří si nemohou dovolit zašpinit si vlastní ruce.

„Kde má být základna operací?“ zeptal jsem se.

„Na Kypru,“ odpověděl Kretikus. „Porad' se s Katonem. Může ti o tom místě poskytnout užitečné informace. Strávil víc než rok řešením jejich politických zmatků.“

„Kdo tam teď vládne?“ chtěl jsem vědět.

„Nějaký Aulus Silvanus,“ odpověděl Kretikus.

„Silvanus? Není to Gabiniův starý přítel?“ Gabinius kdysi soupeřil s Caesarem a Pompeiem při získávání vojenské slávy, ale z jeho slibné kariéry nezbylo nic a před nedávnem byl souzen pro vyděračství. Navzdory Ciceronově plamenné obhajobě byl shledán vinným a poslán do vyhnanství. Pokud vás nedokázal zprostit obžaloby Cicero, jistě jste byli vinni jako Oidipus.

„To vskutku je,“ přisvědčil Scipio, „a Gabinius prý žije v pohodlném ústraní na Kypru.“

„Nezní to tak zle. Kdy odjízďím?“

„Jakmile budeš mít vystaveny náležitě senátorské dokumenty. Tribunní hlasování bude následovat automaticky, na to čekat nemusíš.“ Otec byl jako obvykle strohý.

„No dobře,“ zabručel jsem nevrle. „Začnu se chystat.“

Při zpáteční cestě městem se mi nálada mírně vylepšila. Jmenování mě nerozladilo zdaleka tak, jak jsem předstíral. Jako většina Římanů jsem se hrozil jen pouhého pomyslení na námořní službu, ale tohle byla jedna z mála příležitostí, kdy jsem se těšil, že se dostanu pryč z Říma.

Můj edilát mi získal nesmírnou popularitu, jenže byl neuvěřitelně obtížný a nákladný. Nadělal jsem si hrozné dluhy a ty by mě mohly provázet léta, kdybych to nechal jen tak být. Caesar se nabídl, že všechny moje dluhy uhradí, ale jemu jsem být zavázaný nechtěl. Část jich i tak splatil, zdánlivě jako dar své neteři Julii, ale ve skutečnosti proto, že jsem ho vytáhl z jistých potíží, takže jsme byli vyrovnáni. Nedlužil jsem mu žádné politické laskavosti. Rychlé a výnosné tažení proti pirátům by mohlo vyřešit všechny mé finanční problémy, pokud se tedy v jeho průběhu dokážu vyhnout utopení či smrti v bitvě.

A Řím už mě nudil. Za poslední léta byl ve městě poprvé klid. Po smrti Klodia a vypovězení Milona se mocné gangy, jež se těšily podpoře aristokratů, ocitly bez vůdců. Během téměř diktátorského konzulátu Pompeius vymetl z města nepřístojné živly tím, že zřídil soudy, jež vynášely kruté tresty. Gangsteři rychle obrátili pozornost k půvabu vzdálených míst nebo se uchýlili do gladiátorských škol, ze kterých většina původně vzešla. Ti, jež chápali příliš pomalu, se ocitli při hrách v aréně, kde neozbrojení zkoušeli svou bojovnost proti lvům, medvědům a býkům.

Téměř poprvé, co mi moje paměť sahá, se Římané cítili na ulicích bezpečně a nikdo nechodil ozbrojený. Lidé si spořádaně vyřizovali obchody, řídili se předpisy kurulských edilů, a dokonce se k sobě navzájem chovali zdvořile. Cizí obchodníci přijížděli v nebyvalých počtech, protože věděli, že jejich život ani zboží nikdo neohrozí.

Léta jsem si stěžoval na výtržnosti a nepořádek ve městě a teď, když byly pryč, jsem přišel na to, že mi scházejí. Celý ten klid a mír se zdál nepřírozený. Nečekal jsem, že to takhle vydrží. Moji spoluobčané byli koneckonců Římané; a my jsme vždycky byli vzpurná a nepoddajná cháska. Zapomeňte na líbivé mýty o Aeneovi a bratrech Romulovi a Removi. Holým faktem bylo, že Řím založili vydědenci a bandité z tuctu kmenů latinských a navíc několika etruských, sabinských a oských, které se k tomu náhodou nachomýtlly, pokud můžeme usuzovat ze jmen některých našich nejstarších rodin. Naše moc a bohatství ohromně narostly, ale čas jen pramálo změnil naši povahu k lepšímu.

Cesta přes město byla pro mě velice zdlouhavá, protože jsem byl nesmírně oblíbený a každých pár kroků jsem se musel zastavovat a zdravit se s občany. V těch časech Římané nepociťovali

před vládnoucí třídou žádnou bázeň a někteří staromódnější k vám klidně přiběhli a dali vám pořádnou česnekovou pusu na tvář, pokud vás měli obzvlášť rádi. To bylo závažné porušení dobře známé římské *gravitas*.

S potěšením jsem zaznamenal, že poslední známky vzbuřené a výtržnosti, jež následovaly po Klodiově pohřbu, vymizely. Po rozsáhlých požárech bylo celé město několik dalších měsíců zašpiněné a páchlo sazemi. Řím neměl nic podobného zažít až do doby, kdy Antonius o mnoho let později přednesl svou proslulou burcující řeč nad mrtvolou Caesara. Římské pohřby byly živější než u většiny ostatních národů.

Moji mysl zaměstnávaly obvyklé problémy, jež se pojily se službou v cizině: co si vzít s sebou, jaké účty urovnat, jak sdělit tu novinu své ženě, zkrátka takové věci. Měla by se z toho těšit, pomyslel jsem si s nadějí. Nechystal jsem se do provincie, kde se válčilo, proto jsem si ji mohl vzít s sebou. Kypr měl pověst překrásného místa. Až donedávna byl sídlem královského dvora, takže tam najde společnost přiměřenou svému patricijskému postavení. Julie bude mít z toho jmenování jistě radost.

Julie radost neměla.

„Na Kypr?“ vykřikla hlasem, ve kterém se mísila nevěřícnost, opovržení a znechucení. „Po všem, cos vykonal, tě poslali honit piráty na Kypr? Dluží ti něco lepšího!“

„Bývalému edilovi nedluží vůbec nic. Technicky vzato ten úřad ani není součástí *cursus honorum*.“

Předvedla velice výmluvné zamítavé gesto. „Ta stará politická fikce! Všichni vědí, že edílat politickou kariéru buď nastartuje, nebo zničí. Ten tvůj ti měl získat postavení diktátora! Kypr! Jaká urážka!“

Podle toho, jak jsme byli v *tricliniu* osamocení, by člověk neřekl, že je dům plný otroků, jejich i mých. Věděli, že je radno

držet se dál, když měla špatnou náladu. Byla Juliovka a Caesarovka a ve chvílích, jako byla tato, se to projevovalo.

„Když se nemůžeš hned ucházet o úřad préтора, měl by ses vrátit do Galie. Právě tam se dá získat dobrá pověst.“

„Caesarovi důstojníci mají sklony nechat se zabíjet v zájmu Caesarovy dobré pověsti,“ podotkl jsem.

„Caesar tě má rád. Udělal by z tebe legáta.“

„Toho musí schválit senát, i když ne že by Caesarovi v dnešní době příliš záleželo na schválení senátem. A stal bych se nepřitelem Labiena, což nepotřebuji. Ten nikdy nikomu nic nezapomene.“

„Labienus je nula. Caesar je mnohem význačnější a brzy bude jediným mužem, který něco znamená. Měl bys stát při něm.“

Nelíbilo se mi, kam náš rozhovor směřuje. „Na Kypru,“ řekl jsem, „je šance získat značné bohatství.“

„To by byla příjemná změna,“ připustila. „Mohli bychom vyrovnat všechny naše dluhy.“ Postupně si připustila i výhody a na čele se jí začaly vyhlazovat vrásky. Stejně jako celá její rodina měla silně vyvinutý smysl pro politiku, ale kouzlo solventnosti bylo mocným lákadlem. „A Kypr je proslavený společenským životem.“

„Až službu skončím, budu se ucházet o úřad préтора, navíc se slušnou kupou peněz. Rok budeš prétorovou manželkou a pak mě dosadí do nějaké skutečně výnosné provincie, jako je třeba Sicílie nebo Afrika. Copak by se ti to nelíbilo?“ Navíc se vyhnu legiím. Ale to jsem neřekl. Považovala by něco takového za nedůstojné římského úředníka.

„Nu, jestli je to nevyhnutelné.“ Poté se soustředila na praktické záležitosti. „Jak zařídíme cestu? Musí se mnou jet osobní služebnictvo, ne víc jak pět nebo šest otroků, a potřebuji šatník a...“ takhle ještě nějakou chvíli pokračovala.

„Já nasednu na rychlou liburnu, co nejdřív to půjde,“ řekl jsem jí. „To znamená, že si vezmu tolik věcí, kolik se jich vejde do jedné rezervní tógy, a spát budu na palubě. A pojede se mnou Hermes.“

„Já na žádné palubě spát nebudu,“ ohradila se.

„Příští měsíc vyplouvá do Egypta obilná flotila. Ty lodě jsou obrovské a mají spoustu místa pro pasažéry. Vždycky se zastaví na Kypru, než pokračují dál do Alexandrie.“

„A co budeš celý měsíc dělat ty?“ vyhrkla nasupeně.

„Nu co by, pronásledovat piráty,“ odpověděl jsem a nevinost mi sálala ze všech póru. Nějak se k ní donesly zvěsti o té germánské princezně. Tehdy jsme ani nebyli manželé, ale to pro Julii nic neznamenalo.

„Má tvoje rodina na Kypru nějaké *hospitium*? Jsem si jistá, že moje ne.“

„Pochybuji,“ odpověděl jsem, „ale pro jistotu projdu *tessery*. *Hospitia* máme skoro všude v řeckém světě, ale myslím, že Kypr nikdo z mé rodiny nikdy nenavštívil. Nicméně je to rodiště tvé slavné předkyně, takže tam máš určitě rozeseto mnoho sestřenic.“

„Varovala jsem tě,“ zasyčela hrozivě. Caesarovci vysledovali svůj původ až k bohyni Venuši, jež se pochopitelně narodila na Kypru, tedy v každém případě kousek od pobřeží Kypru. Její strýc Gaius Julius pořádně využíval toto domnělé božské příbuzenství k velkému veselí všech Římanů. Julie vždycky zuřila, když jsem ji popichoval kvůli tomuhle kousku caesarovské nabubřelosti, ale hodilo se cokoli, abych odvedl její myšlenky od té germánské princezny.

Zatímco měla plné ruce práce s přípravami, zavolal jsem Herma. Zrovna se vrátil z *ludu*, kde po většinu dnů trénoval se zbraněmi. Školil jsem ho ve všech dovednostech politikova tajemníka, což v těch dobách zahrnovalo i pouliční rvačky.

„Napíšeš dopis,“ přikázal jsem mu. S reptáním si sedl ke stolu. Rýsovala se před ním skvělá budoucnost, osobní svoboda a snad i představa, že jeho synové jednou zasednou v senátu, jenže on by byl dal přednost životu obyčejného gladiátora. Miloval boj, nenáviděl psaní. Nu, bývaly dny, kdy bych i já sám dal přednost životu v *ludu*. Přinejmenším jediná starost, kterou jste tam měli, byla přežít další souboj; a váš nepřítel vždycky útočil zepředu.

„Titovi Anniovi Milonovi od přítele Decia Caecilia Metella mladšího s pozdravy,“ začal jsem. Viděl jsem, jak Hermes povytáhl obočí. Milona měl rád. „Byl jsem vyslán na Kypr, abych pronásledoval piráty. Na moři jsem naprostý amatér a zoufale potřebuji tvou pomoc. Kypr není Galie, což z něj samo o sobě činí přitažlivé místo k pobytu. Navíc tu existuje šance získat velké peníze a kromě toho se dostaneme od svých manželek a zažijeme spoustu zábavy.“

„Já to slyšela!“ zakřičela Julie z útroby domu. Ta žena měla uši jako netopýr.

„Až dostaneš tento dopis,“ pokračoval jsem, „budu na cestě do Tarenta. Pokud nedorazíš do doby, kdy budu odplouvat, nechám příkaz, aby ti poskytli rychlou liburnu. Víím, že se v Lanuviu nudíš k smrti, tak nepředstírej opak. Oběma nám přijde vhod přiměřeně nebezpečné vzrušení v příjemném prostředí. Těším se, že tě uvidím v Tarentu, či, pokud to nevyjde, až na Kypru.“

„Námořní služba?“ ozval se Hermes nešťastně. Měl ještě větší odpor k moři než většina Římanů.

„Jen trocha plachtění u pobřeží,“ ujistil jsem ho. „Na moři bychom neměli strávit ani jednu noc, ani se dostat z dohledu pevniny. Navíc jsi už zdatný plavec a budeš naprosto v bezpečí.“

„Moře mi nevadí,“ prohlásil. „Nelíbí se mi být na něm na lodi. Z vln je mi špatně, bouře vás mohou zavát na místa, kde nikdy nebyl ani Odysseus, a i za dobrého počasí jste pořád uprostřed bandy námořníků!“

„Ty by ses radši vrátil do Galie?“ To ho umlčelo. „Začni balit.“

2

Doplnout na Kypr je snadné, pokud je počasí pěkné, a to naše bylo skvělé. V Tarentu jsem víc než štědře obětoval Neptunovi a ten musel být v blahosklonné náladě, protože se mi bohatě odměnil.

Z nejuvýchodnějšího italského cípu jsme přepluli úzkou úžinou k pobřeží Řecka, pak jsme pokračovali jižně podél pobřeží a každý večer jsme zakotvili v některém z malých přístavů. Zřídka jsme se nacházeli víc jak několik set kroků od pobřeží. I Hermes přestál cestu, aniž by ho stihla mořská nemoc. Přistáli jsme v Pireu a já se vydal na dlouhý pěší výlet do Athén, kde jsem několik dnů civěl na místní památky. Nikdy jsem nepochopil, jak Řekové mohli postavit tak nádherná města a pak jim nedokázali vládnout.

Z Pirea jsme se plavili mezi líbeznými řeckými ostrovy připomínajícími drahokamy. Každý z nich vypadal, jako by byl domovem Kalypso nebo Kirke. Od ostrovů jsme přepluli k pobřeží Asie, pak podél kilikijské pevniny, kde jsme dávali dobrý pozor, protože Kilikie je domovinou pirátů. Z nejjižnějšího pobřeží Kilikie jsme zamířili na Kypr, což představovalo nejdelší

úsek otevřeného moře během celé plavby. Jakmile se opouštěná pevnina ztratila z dohledu, před námi se vynořily vrcholky Kypru a já dýchal o něco volněji. Nikdy mi nedělalo dobře být na moři a nemít pevninu na dohled.

Milo se se mnou v Tarentu nesešel, a to byl důvod, proč jsem cestoval velmi pomalu. Doufal jsem, že je těsně za mnou a brzy mě dožene. Měl jsem neodvratný pocit, že ho budu potřebovat.

Se svou flotilou jsem to neměl úplně jednoduché – s jejími námořníky, vojáky a kapitánem, nějakým Ionem. Pes byl zapaný v tom, že já jsem byl Říman a oni ne.

Pro Římana byla služba v legiích a u námořnictva tak rozdílná, jak jen dvě vojenské alternativy vůbec mohou být. Na zemi jsme se cítili nanejvýš sebejistí a během staletí se z nás stali odborníci. Naši přirozeností byla těžká pěchota. Ovládali jsme střed bojové linie a vynikali jsme ve vojenském stavitelství. Skvěle jsme budovali mosty, opevnění i zákopy a prosluli jsme lstivostí a obratností při obléhání. Římští vojáci, pokud nedělali něco jiného, utráceli čas stavěním nejkrásnějších silnic na světě. Co se týká ostatních složek armády jako jezdecko, lučištníci, prakovníci a tak dále, ti všichni byli obvykle najatí cizinci. Dokonce i lehkou pěchotu většinou obstarávaly pomocné sbory spojeneckých měst, jimž chyběla plná občanská práva.

Na moři jsme v tom, tak říkajíc, plavali. Všichni vědí, jak jsme ve válkách s Kartágem vybudovali loďstvo z ničeho a porazili největší světovou námořní velmoc. Popravdě jsme toho dosáhli tím, že jsme ignorovali manévrování a namísto toho napadli jejich lodě, a tudíž jsme změnilí námořní bitvy na pozemní. Přesto jsme byli mizerní námořníci a stále jsme ztráceli celé flotily v bouřích, jež by všechny pořádné námořní národy viděly přicházet s velkým předstihem a vyhnuly se jim. Kartá-

ginci pomstili naši troufalost tím, že dali světu nejskvělejšího generála, jaký kdy žil: Hannibala. A nežvaňte mi o Alexandrovi. Hannibal by byl rozmáčkl toho mrňavého makedonského trpaslíka jen tak mimochodem. Alexandr si vybudoval pověst na boji s Peršany, o nichž celý svět ví, že je to prachbídna banda otroků.

Zkrátka naše loďstvo sestávalo z najatých cizinců pod velením římských admirálů a vrchních velitelů. Většinou to byli Řekové, což vysvětluje velkou část mých potíží.

Moje první hádka s Ionem se přihodila ve chvíli, kdy jsem vstoupil na palubu své hlavní liburny *Nereis*. Kapitán, nerudný mořský vlk v tradiční modré tunice a čapce, vzal mé senátní pověřovací listiny bez pozdravu či zaslutování a přehlédl je se stěží potlačovaným úšklebkem. Pak mi je podal zpátky.

„Prostě řekněte, kam se chcete dostat, a my vás tam dostaneme,“ řekl. „Hlavně se držte stranou, nepokoušejte se dávat rozkazy mužstvu, nezvracejte na palubu a snažte se z ní nespadnout. Muže, co přepadnou přes palubu, nezachraňujeme. Patří Neptunovi, a to je bůh, kterého bychom neradi urazili.“

Tak jsem ho srazil k zemi, popadl ho za vlasy a opasek a hodil ho do vody. „Nepokoušejte se ho vylovit,“ houkl jsem na námořníky. „Neptunovi by se to nemuselo líbit.“ Řekům musíte dát najevo hned zpočátku, kdo je pánem, nebo s nimi budete mít nekonečné potíže.

Mé další dvě liburny se jmenovaly *Thetis* a *Kétó*. Liburny patří k menším mořským plavidlům, mají pouze jednu palubu a dvě řady vesel, obvykle čtyřicet nebo padesát na každém boku a u každého sedí pouze jediný veslař. Měl jsem pocit, že Odyseovy lodě vypadaly velmi podobně, protože se jedná o zastaralou konstrukci, která má daleko do majestátních trirém s třemi řadami vesel a stovkami veslařů. Malý okovaný kloun

na přídě nahoře ozdobený bronzovou kančí hlavou mi připadal spíš jako gesto vzdoru než jako praktická zbraň.

Tyto tři malé lodě s nepočetným doplněním námořníky a vojáky se zdály zcela nepřiměřené dokonce i na skromný úkol chytit bandu odrbaných pirátů a já doufal, že si cestou zajistím posily. Ion krotil svou drzost, ale i nadále byl úsečný a vzpurný. Byl jsem suchozemská krysa a on námořník. Tím bylo řečeno vše. Obyčejní námořníci neprojevovali o moc víc úcty. Vojáci, spodina na moři, doufali, že dvacetiletou službou na lodi získají občanství. Měl jsem podezření, že někteří z nich byli vypovězeni z legií a zbaveni občanství za nemravnost, a to musíte vzít v úvahu chování, jež se tenkrát tolerovalo, abyste pochopili závažnost takového přečinu. S takovými muži za mými zády měli piráti sotva důvod k obavám.

„Herme,“ prohlásil jsem první den, co jsme vypluli, „jestli se některý z těch zvrhlíků přiblíží moc blízko za mě, oddělej ho kusem dřeva na topení.“

„Nemějte strach,“ odpověděl. Hermes bral své povinnosti při strážení mé osoby vážně a na ten úkol se i oblékl. Měl na sobě krátkou tuniku z tmavé kůže přepásanou širokým opaskem pobitým bronzovými cvoky, který přidržoval meč i dýku v pochvě. Na zápěstích a kotnících měl kožené pásky po vzoru gladiátorů. Vyhlížel přiměřeně hrozivě a námořníci mu přidělili široké lůžko.

Žádné pirátské lodě jsme neviděli, ale zato spoustu různých jiných plavidel, většinou bachraté obchodní lodě s krátkými šikmými příďovými stěžni, trojúhelníkovými košovými plachtami a zadními vazy připomínajícími labutí krky. Byl začátek plavební sezóny a celé moře se hemžilo loděmi plnými vína, obilí, kůží, keramiky, zpracovaných kovů i kovů v ingotech, otroků, dobytka a látek. Nechybělo ani přepychové zboží:

vzácné kovy, barviva, voňavky, hedvábí, slonovina, perí a další nespočetné drahé předměty. Některé lodě nepřevážely nic jiného než kadidlo pro chrámy. Z Egypta připlouvaly celé flotily naložené papyrem.

Všechny tyto cenné náklady pluly sem a tam prakticky nestřežené, proto nebylo divu, že se nějací podnikaví mizerové nedokázali udržet, aby si některé nepřivlastnili. V žádném případě nemohla pomalá, silně zatížená obchodní plavidla s nepočetnou posádkou ujet či předčít v boji štíhlé válečné lodě, jež u vesel poháněly svalnatí, po zuby ozbrojení piráti. Nejlepší bylo skasat plachty a nechat surovce vstoupit na palubu, aby si vzali, co chtějí.

Ač byl tenhle obchod výnosný, piráti mnohem hůř plenili souš. Útočili na pobřeží, drancovali malá města a o samotě stojící venkovské statky; odváželi zajatce kvůli výkupnému, nebo aby je prodali na trzích s otroky; a vůbec působili nepřijemnosti všem zákona dbajícím obyvatelům. Pobřeží se táhlo bezpočet mil a pobřežní stráž mohla hlídat jen jeho zlomek.

Předpokládám, že tato hanebná činnost existuje od vynálezu námořních lodí. Pokud máme věřit Homérovi, pirátství bývalo kdysi poctivým povoláním králů a reků. Princové plavící se z trojské války či do ní nepovažovali za nic špatného cestou přepadat nic netušící vesnice, zabíjet muže, zotročovat ženy a děti, vychlemtat víno a zhltnout dobytek – to všechno byla tenkrát za starých dobrých časů jen ušlechtilá zábava a hrdinské dobrodružství. Třeba tihle piráti, které jsem měl pochyttat, nebyli skuteční zločinci. Možná byli jen staromódní.

Zkrátka, žádné piráty jsme neviděli, což ale neznamená, že oni neviděli nás. Nikdy by nenapadli válečnou loď, dokonce ani malou. Znamenalo by to totiž jen pořádný boj a vůbec žádnou kořist. Takže se drželi v maličkých zátokách, stěžně vyndané. Na několik stovek kroků byli v podstatě neviditelní.

Další věc, kterou jsem ani jednou nezahlédl, byly bitevní lodě. Pochopitelně velká část římského válečného loďstva zajišťovala převoz zásob a mužů Caesarovi do Galie, ale já jsem očekával, že nepůjde přehlédnout lodě našich početných námořních spojenců. Například Rhodos měl v té době stále svou vlastní flotilu. Vypadalo to, jako kdyby se všichni rozhodli, že když Řím uchvátí veškerou souš, může si taky klidně zajistit veškerou pobřežní stráž.

Z řádky horských vršků Kypr narostl do rozpoznatelného ostrova, a moc pěkného, i když ne tak půvabného jako Rhodos. Jeho svahy přikrývaly jedle, olše a cypřiše a nejspíš také myrta a akant. Přinejmenším takovouhle vegetaci neustále opěvují básníci. V každém případě mi připadala hezká. Dejte mě na dost dlouho na moře a dobře vypadá i holá skála.

Přístav Pafos leží na západním pobřeží ostrova a ukázal se jako elegantní město obvyklého řeckého stylu, dokonale přizpůsobené krajině, kde ze všech vyvýšených míst shlížejí dolů nádherné chrámy. Přinejmenším tady Ptolemaiovci potlačili svou obvyklou vášeň pro monumentální architekturu a zachovali chrámy v dokonalém měřítku, jako ty na pevninském Řecku a v řeckých koloniích na jihu Itálie.

Projeli jsme kolem přístavní hráze a minuli vojenskou námořní základnu obklopenou budovami pro válečná plavidla všech velikostí, jenže tyhle byly prázdné. Naopak obchodní přístav byl plný lodí. Kypr leží v moři před velkou křivkou souší Lykie, Pamfýlie, Kilikie, Sýrie a Judey, z nichž ke každé vede po moři jen krátká cesta. Příhodná poloha z něj udělala přirozenou křižovátku námořní dopravy a od nejranějšího osídlení skvěle prosperoval. Před Řeky ostrov kolonizovali Féničané a fénická města tu stále existují.

„Dovez nás k velkému obchodnímu doku,“ přikázal jsem Ionovi. „Pak lodě zakotvi ve vojenském námořním přístavu.“

„Vypadá to, že si tam budeme moct vybrat místo podle libosti,“ utrousil.

Veslaři nás hladce dopravili ke kamennému molu, jež čnělo do přístavu v délce nejméně dvou set kroků. Vyšplhal jsem po několika schodech na vrchol mola a námořníci vynosili naše skrovná zavazadla, vše pod bdělým pohledem všudypřítomných přístavních povalečů. Kromě nich tu nebyla žádná uvítací skupina, úřední ani jiná. Obvykle příjezd římských lodí s římským senátorem na palubě přiměje místní úředníky utíkat do přístavu, až jim pleskají roucha. Jenže Kypr teď patřil Římu, tak si možná správce myslel, že bych ho měl navštívit spíš já, než aby to bylo naopak.

„Kde je rezidence správce Silvana?“ obrátil jsem se na jednoho pobudu. Jen zamrkal, tak jsem otázku zopakoval v řečtině.

Ukázal na mírný svah za sebou. „Ten velký dům proti Poseidonovu chrámu.“ Sotva jsem mu rozuměl. Kyperský dialekt se liší od attičtiny tak zásadně, jako bruttijský od latiny.

„Pojď, Herme,“ řekl jsem. Několik nosičů vyskočilo, aby vzali naše vaky, a my vykročili podél přístaviště a proplétali se mezi krabicemi, balíky a amforami, jež zaplňovaly každý kousek volného místa. Všude ležely kupy hnědých ingotů surového kovu ve tvaru miniaturních hovězích kůží. Od doby Féničanů byly kyperské měděné doly hlavním zdrojem tohoto kovu a zůstaly rozhodujícím pramenem blahobytu ostrova.

Pronikavý pach moře prostupovaly vůně bylin, kadidla a koření spolu s občasným octovým zápachem tam, kde nějaký nešikovný nosič upustil amforu, rozbil ji a zcela tak promarnil dobré víno. To mi vnuкло myšlenku.

„Herme...“

„Ano, já vím: zjistit, kde jsou dobré obchody s vínem.“ Vycvičil jsem ho dobře.

O malém koloniálním městě jako Pafos je nutno zmínit tohle: nikdy nemusíte chodit daleko, abyste se dostali tam, kam chcete. Poseidonův chrám byla elegantní stavba prostého dórského slohu a já si v duchu nakázal, že v něm musím co nejdřív obětovat na důkaz vděčnosti za bezpečný příjezd a překrásné počasí pro plavbu.

Silvanovo sídlo byla jednopatrová budova, která by v lidmi přeplněném Římě byla velikostí dostupná jen těm nejbohatším. Otrok u dveří měl na sobě jemné egyptské plátno. Zavolal majordoma a ukázalo se, že tento hodnostář je vzdělaný Řek, bezchybně učesaný a oblečený.

„Vítejte, senátore,“ řekl a ladně se uklonil. „Senátor Silvanus nečekal, že ho navštíví jeho kolega, ale vím, že bude přešťastný a zároveň sklíčený, že nebyl zde, aby vás osobně přivítal.“

„Tak kde je?“ zeptal jsem se. Jako obvykle mě dopálil sluha, jehož chování bylo lepší než moje.

„Dnes je na návštěvě u svého přítele, velkého generála Gabinia, jehož sídlo je hned za městem. Vráť se večer. Teď mi prosím dovoďte, abych vám dal jeho dům k dispozici.“ Tleskl a dva otroci popadli naše zavazadla, zatímco Hermes strčil nějaké drobné nosičům z přístavu.

„Než se připraví vaše komnaty, využijte prosím občerstvení na zahradě. Nebo byste se raději nejprve vykoupal?“

To jsem měl štěstí. Obvykle je i ten nejhorší dům lepší než ten nejlepší hostinec. A tohle vůbec nevypadalo jako nejhorší dům ve městě.

„Umírám hlady. Nejdřív jídlo, pak koupel.“

„Samozřejmě. Doufám, že vaše plavba nebyla příliš svízelná?“

Žvanil jsem o naší cestě, zatímco mě vedl atriem do velké zahrady zcela obklopené domem, podobně jako *gymnasion*

obklopuje cvičební dvůr. V Římě se domy takhle nestavěly. Uprostřed bylo půvabné, mramorem obložené jezírko s vodotryskem. Zřejmě jsem měl štěstí a získal to nejlepší ubytování.

„Dnes tu máme několik význačných hostů,“ řekl majordomus. „Žádná významná osoba nenavštíví Pafos, aniž by se netěšila Silvanovu pohostinství.“

„Obdivuhodné,“ zamumlal jsem. Všude kolem stály pěkné stoly pod nádherně tvarovanými stromy poskytujícími stín a ve velkých hliněných květináčích kvetly růže. U jednoho z těch stolů seděla mladá žena oblečená do jednoduchého, přesto ale oslnivého roucha ze zeleného hedvábí. Za ty šaty by se dal v Itálii koupit slušně velký statek. Vlasy měla hnědé s červenavým nádechem, vůbec ne běžné barvy, a pleť téměř průsvitně bílou. Co bylo nejpodivnější, psala na papyrový svitek a pár dalších měla nakupených na hromádce vedle sebe. Kolem ní stálo několik učeně vyhlížejících mužů s dlouhými vousy a omšelými rouchy.

Vzhlédla a probodla mě úžasnými zelenými očima. „Umí Germáni zpívat?“ zeptala se.

Kdysi jsem ty zelené oči viděl, už před lety a v obličejí dítěte, ale člověk na takové oči nezapomene. „Princezno Kleopatro! Nečekal jsem, že vás tu najdu! Ani že dostanu tak podivnou otázku.“

„Vidím, že se senátor a královská dáma znají,“ poznamenal majordomus.

„Senátor Metellus a já jsme se setkali před několika lety v Alexandrii, Dosone.“

„Pak se, senátore, budu věnovat vašemu ubytování.“ S úklonou odešel. Otroci mi postavili židli ke Kleopatřině stolu, nalili víno do krásného samoského poháru a na talíř vyložili chléb,